

УДК 159.923

Сердюк Л.З

ФАКТОРИ ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ ТА САМОДЕТЕРМІНАЦІЇ УЧІННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Сердюк Л.З. Фактори внутрішньої мотивації та самодетермінації учіння студентської молоді. У статті розглядаються основні підходи до вивчення внутрішньої мотивації учіння особистості. Виявлено фактори та синергетичні тенденції мотивації учіння особистості зумовлені її ціннісно-смысловими та особистісними утвореннями. Важливим фактором самодетермінації учіння особистості визначено потребу у самореалізації, яка актуалізує потенційні можливості особистості, підтримує внутрішній стан напруження, що є джерелом активності та самоактивності, має соціальний характер, наділена здатністю цілеспрямованого формування у процесі оволодіння діяльністю.

Ключові слова: мотивація учіння, синергії мотивації, самореалізація, психологічне благополуччя, чинники внутрішньої мотивації.

Сердюк Л.З. Факторы внутренней мотивации и самодетерминации учения студенческой молодежи. В статье рассматриваются основные подходы к изучению внутренней мотивации учения личности. Выявлены факторы и синергетические тенденции мотивации учения личности обусловленные ее ценностно-смысловыми и личностными образованиями. Важным фактором самодетерминации учения личности определена потребность в самореализации, актуализирующая потенциальные возможности личности, что поддерживает внутреннее состояние напряжения и является источником ее активности и самоактивности, имеет социальный характер, обладает способностью целенаправленного формирования в процессе овладения деятельностью.

Ключевые слова: мотивация учения, синергии мотивации, самореализация, психологическое благополучие, факторы внутренней мотивации.

Постановка проблеми. Сучасні дослідження мотивації учіння особистості базуються на постнекласичних моделях досліджень, що виконуються на засадах теорій самодетермінації та самоорганізації. Найбільш актуальними психолого-педагогічними аспектами вивчення цієї проблеми є її взаємозв'язок з проблемами життєвого шляху, стилю життя, життєвих стратегій, цілей та сенсу життя особистості. Як наслідок зазначених тенденцій стало зміщення акценту у підготовці студентів із компетентнісного підходу на саморозвиток та самореалізацію особистості.

Відомо, що ефективність мотивації значною мірою залежить від співвідношення її результативного та процесуального аспектів, тобто від того, наскільки задана мета, необхідний *результат* праці відповідає *процесуальному* моменту мотивації. Процесуальна мотивація розуміється як інтерес до процесу діяльності [1], потреби людини в розкритті своїх потенційних можливостей у діяльності за умови її прагнення до досягнення максимально можливого результату, і в цьому розумінні поняття процесуальної мотивації наближається до поняття інтринсивної (внутрішньої) мотивації, з якою пов'язані розвиток позитивного емоційного забарвлення змісту діяльності для людини, високий рівень працездатності та задоволеності діяльністю [8; 10]. Основним критерієм внутрішньої мотивації Х. Хекхаузен [7] називає змістовну однорідність дії і її мети.

Для пояснення детермінації людської поведінки існує безліч психологічних теорій мотивації. У більшості мотиваційних теорій аналізуються три основні параметри поведінкової активності: ініціація, інтенсивність і напрямок.

У межах визначеної в сучасній психології термінології дослідники

користуються такими конструктами, як внутрішня мотивація та зовнішня мотивація (інтринсивна та екстринсивна мотивація). Виходячи з такого розмежування понять по-різному визначаються і *джерела мотивації, її зміст, ознаки та вплив на особистість*.

Внутрішня мотивація – конструкт, що описує такий тип детермінації поведінки, коли ініціюючі і регулюючі її фактори виникають *зсередини* особистісного «Я» та повністю перебувають *усередині* самої поведінки. Внутрішньомотивована діяльність не потребує заохочень, зовнішніх винагород, крім самої активності людини. Така діяльність є самоціллю, а не засобом досягнення якоїсь іншої мети» [10].

Пояснення цього типу мотивації забезпечується безліччю теорій: теорія компетентності і самоефективності; теорії оптимальності активації і стимуляції; теорія особистісної причинності; теорія самодетермінації; теорія «потоків» та ін.

Так, зокрема, М. Чіксентміхайі [9] під внутрішньою мотивацію розуміє *стан повного розумового та фізичного включення у діяльність*; відомі дослідники внутрішньої мотивації Е. Дісі, Р. Раян вважають її *результатом когнітивної оцінки* особистістю співвідношення зовнішніх та внутрішніх спонук до діяльності; Х. Хекхаузен – як *конструкт, який використовується для опису відчуття тематичної однорідності між дією та метою*. Спільним для цих теорій, як зазначає Х. Хекхаузен, є розуміння внутрішньо мотивованої поведінки як такої, що здійснюється заради неї самої або ж заради тісно пов'язаних із нею цільових станів, які не можуть бути лише засобом для досягнення зовнішньої по відношенню до такої поведінки мети [7].

Отже, змістовий інваріант підходів до розуміння *внутрішньої мотивації* пов'язаний із описом детермінації поведінки у тих випадках, коли джерелом факторів, що її ініціюють чи регулюють, є сама особистість; *зовнішня*

мотивація – конструкт для опису детермінації поведінки в тих ситуаціях, коли фактори, які її ініціюють і регулюють, перебувають *поза «Я»* особистості або *поза* поведінкою.

Мета дослідження – розкрити основні сучасні підходи та чинники самодетермінації учіння студентської молоді.

Об’єктом дослідження: самодетермінація учіння особистості.

Предметом дослідження: фактори самодетермінації учіння особистості.

Завдання дослідження полягають у розкритті основних концептуальних підходів у вивченні самодетермінації учіння особистості та емпіричному визначенні його чинників.

Виклад основного матеріалу.

Навчальну діяльність студентів ЗВО, на відміну від учнів загальноосвітніх шкіл, цілком обґрунтовано можна назвати навчально-професійною. Як відомо, примусити вчитися складно, *потрібне осмислене бажання у студентів освоювати обрану професію*, тобто необхідна внутрішня мотивація учіння як процес *самодетермінації*.

Вивчення мотивації учіння особистості – це аналіз причин і факторів, які ініціюють та енергетизують активність людини, а також спрямовують, підтримують і приводять до завершення певний поведінковий акт. Ми *мотивацію учіння* розуміємо не як сукупність мотивів чи потреб людини, а як динамічний аспект функціонування особистості, який забезпечується складною структурно-рівневою мотиваційною системою. Системоутворюючим фактором цієї системи – мотивації учіння – є саморозвиток особистості.

Дослідження взаємозв’язку між задоволенням базових потреб особистості в її прагненні до психологічного благополуччя дало можливість виявити різні рівні особистісного задоволення цих потреб [15]. Причинами

цього є переважання різних типів життєвих цінностей – внутрішніх (інтринсивних) та зовнішніх (екстринсивних). До внутрішніх належать особистісне зростання, міжособистісні стосунки, інтелектуально-естетичний розвиток, служіння іншим. До зовнішніх – фінансовий успіх, привабливість майбутньої професії, слава та ін. [8; 10; 11].

Смисл теорії самодетермінації в тому, що існують два основних типи мотивації – внутрішня і зовнішня – і що вони є потужними силами, що визначають те, хто ми і як себе поводимо [11].

Самодетермінація включає в себе не лише мотивацію, що виникає із внутрішніх джерел, вона також включає й зовнішню мотивацію, якщо людина ототожнює себе з цінністю діяльності і узгоджує з її почуттям себе. Така мотивація забезпечує самусвідомлення і самопізнання, здатність до досягнення мети, уміння вирішувати проблеми, прийняття рішень, можливість самозахисту, здатність до планування і досягнення цілей, саморегулювання і навички самоуправління [12].

Основними детермінантами внутрішньої мотивації особистості, виходячи з положень концепції самодетермінації Е. Дісі, Р. Раяна, є задоволення базових психологічних потреб – потреби у самодетермінації, потреби у компетентності та потреби у значимих міжособистісних стосунках. Ознаками самодетермінованої діяльності є результативність діяльності, відповідність діяльності її меті, «відчуття потоку», задоволеності, психологічного благополуччя тощо.

Концептуально близьким до зазначеного підходу можна вважати також теорію «потоку» М. Чіксентміхайі [9]. Як і теорія самодетермінації, теорія потоку підкреслює феноменологію внутрішньої мотивації особистості [13]. У стані внутрішньої мотивації, люди можуть відчувати «потік», задоволення, яке їх охоплює і властиве самій діяльності, їх поведінка стає автотетичною (auto – self, telos – goal), такою, що виконується заради самого себе.

Зв'язок між концепцією внутрішньої мотивації та самодетермінації і концепцією потоку відмічений в багатьох дослідженнях [10; 11; 12; 14]. «Потік» відноситься до станів повного поглинання діяльністю, отримання насолоди від неї. Це стан відчуття задоволення від самореалізації, зростання, впевненості в собі, здатності ефективно долати труднощі.

Мотивована поведінка є результатом дії двох факторів: особистісного і ситуаційного. Під *особистісним* фактором розуміються мотиваційні диспозиції особистості (потреби, мотиви, установки, цінності), а під *ситуаційним* – зовнішні умови середовища (поведінка інших людей, ставлення, оцінки, реакції оточуючих та ін.). Слід зазначити, що коли мова йде про зовнішні фактори, то, як зазначає В.І. Чирков [14], аналізуються, насамперед, не об'єктивні параметри середовища, а оцінки та інтерпретації особистістю контекстуальних аспектів своєї поведінки, тобто суб'єктивне відображення об'єктивних умов і те значення, яке вона цим умовам надає. Роль мотиваційних диспозицій зводиться не стільки до прямої детермінації поведінки, скільки до участі у формуванні когнітивних оцінних схем, за допомогою яких людина інтерпретує ситуацію.

Можливість суб'єктної регуляції життєдіяльності ґрунтується на виникненні і розвитку смислових утворень особистості, що дають людині свободу від наявної стимуляції, що і є основою її самодетермінації (Е.В. Галажинський [3], К.В. Карпінський [4], Д.О. Леонт'єв [5], Н.А. Логінова [6] та ін.), що характеризується якісно новим способом самоорганізації і саморегуляції особистості (А.В. Брушлінський [2]).

Виклад методики і результатів досліджень.

В емпіричному дослідженні використовувались такі психодіагностичні методики: морфологічний тест життєвих цінностей (МТЖЦ) В.Ф. Сопова, Л. В. Карпушиної; тест-опитувальник самоствавлення особистості С. Р. Пантілеєва, В. В. Століна; методика вивчення мотивації навчання у

ВНЗ Т. І. Ільїної; тест смисложиттєвих орієнтацій (СЖО) Дж. Крамбо, Л. Махоліка (адаптація Д. О. Леонтєєва); тест-опитувальник мотивації досягнення А. Мехрабіана (модифікація М.Ш. Магомед-Емінова); тест-опитувальник «Мотивація до успіху» Т. Елерса. Вибірку досліджуваних склали студенти ЗВО.

На основі факторного аналізу у структурі мотиваційної системи внутрішньомотивованих студентів було виділено 9 факторів, внесок яких у загальну дисперсію даних становить 76 % (результати наведені в табл. 1).

Таблиця 1

Фактори внутрішньої мотивації учіння студентів

№	Факторне навантаж.	Фактори
1	24,7 %	досягнення (0,81), активні соціальні контакти (0,79), креативність (0,78), захоплення (0,76), збереження індивідуальності (0,72), особистий престиж (0,71), цінності суспільного життя (0,70), цінності освіти і навчання (0,69), розвиток себе (0,66), сімейні цінності (0,61), самоприйняття (0,56), уявлення про природу людини (0,54), духовне задоволення (0,52), самовпевненість (0,51), мотив досягнення успіху (0,45).
2	11,3 %	підтримка (0,84), цінності самореалізації (0,61), гнучкість поведінки (0,59), контактність (0,59), прийняття агресії (0,55)
3	10,5 %	саморозуміння (0,69), самоповагу (0,66), очікування позитивного ставлення інших (0,63), інтегральне самоставлення (0,63), мотив оволодіння професією (0,57), самоінтерес (0,56)
4	7,3 %	сенситивність до себе (0,66) та самозвинувачення (0,59)
5	5,5 %	самопослідовність (0,55), синергію (0,54) та спонтанність

		(-0,43)
6	4,7 %	креативність (0,56) та пізнавальні потреби (0,49)
7	4,5 %	фізична активність (0,54)
8	3,8 %	мотив отримання диплома (0,54) та компетентність в часі (0,52)
9	3,2 %	мотив набуття знань (0,47) та аутосимпатію (0,45)

Змістовне наповнення факторів пояснює витoki внутрішньої мотивації, що формують мотиваційну спрямованість на самореалізацію особистості – мотивацію учіння як самодетермінованого процесу. Така мотивація зумовлена чіткими та диференційованими уявленнями сучасної молоді про своє майбутнє, творчою спрямованістю особистості, самокерівництвом, прагненням до саморозвитку, високого статусного положення в соціальних контактах, прагненням до новизни.

Аналіз кореляційних зв'язків мотивів навчання у ЗВО з показниками ціннісної сфери у вибірці *внутрішньомотивованих студентів* показав (результати наведені в табл. 2) що:

Таблиця 2

**Взаємозв'язок мотивів навчання із ціннісними орієнтаціями
внутрішньомотивованих студентів**

	Розвиток себе	Духовне задоволення	Креативність	Активні соціальні контакти	Власний престиж	Досягнення	Високе матеріальне становище	Збереження індивідуальності
Мотив набуття знань	0,13	0,26**	0,34**	0,26**	0,28**	0,28**	0,17*	0,14
Мотив оволодіння	0,29**	0,03	0,25**	0,16	0,04	0,08	0,07	0,15

професією								
Мотив отримання диплома	0,01	-0,25**	-0,28**	-0,09	0,06	-0,02	0,28**	-0,10
Мотив досягнення успіху	0,46**	0,38**	0,37**	0,39**	0,17*	0,43**	0,14*	0,13

** кореляція значима на рівні 0,001; * кореляція значима на рівні 0,05

– внутрішні мотиви «набуття знань» та «оволодіння професією» пов'язані із цінностями «духовне задоволення», «креативність», «активні соціальні контакти», «власний престиж», «досягнення», «розвиток себе»;

– мотив «досягнення успіху» пов'язаний із цінностями «розвиток себе», «духовне задоволення», «креативність», «активні соціальні контакти», «досягнення»;

– мотив «отримання диплома» пов'язаний із цінністю «високе матеріальне становище».

Аналізуючи кореляційні зв'язки ($p < 0,001$) мотиваційних показників із показниками самоствавлення (дані наведені в таблиці 3), слід зазначити що:

– мотивація «набуття знань» та «оволодіння професією» пов'язана з усіма показниками самоствавлення: як з «інтегральною оцінкою самоствавлення», так і з її складовими: «саморозумінням», «самоповагою», «очікуванню позитивного ставлення інших», «самоінтересом», «самовпевненістю», «самоприйняттям»;

– мотивація «отримання диплома» пов'язана із «очікуванню позитивного ставлення інших», «самозвинуваченням» та «самоінтересом»;

– мотивація «успіху» пов'язана із «самопослідовністю» та «самоінтересом».

Аналізуючи кореляційні зв'язки ($p < 0,001$) мотиваційних показників із показниками самоствавлення (дані наведені в таблиці 3), слід зазначити що:

– мотивація набуття знань взаємопов'язана позитивним зв'язком із «саморозумінням» (0,29) та оберненим зв'язком очікуванню позитивного

ставлення інших (-0,34), «самозвинуваченням» (-0,23) та «самоінтересом» (-0,27);

– мотивація оволодіння професією пов'язана практично з усіма показниками самоствавлення: із «інтегральною оцінкою самоствавлення» (0,59), «самоповагою» (0,58), «очікуванням позитивного ставлення інших» (0,37), «самоінтересом» (0,33), «самовпевненістю» (0,37), «самоприйняттям» (0,38) та «саморозумінням» (0,56);

– мотивація отримання диплома пов'язана із «очікуванням позитивного ставлення інших» (0,27), «самозвинуваченням» (0,19) та «самоінтересом» (0,29);

– мотивація успіху із «самопослідовністю» (0,27) та «самоінтересом» (0,18).

Таблиця 3

**Взаємозв'язок мотивів навчання із показниками самоствавлення
внутрішньомотивованих студентів**

	Інтегральне самоствавлення	Самоповага	Аутосимпатія	Очікув. позитивного ставлення інших	Самоінтерес	Самовпевненість	Очікув. ставл. інших	Самоприйняття	Самопослідовність	Самозвинувачення	Самоінтерес	Саморозуміння
Mz	-0,13	0,07	0,09	-0,34**	-0,07	-0,16*	-0,27**	0,29**	0,15*	-0,23**	-0,27**	0,06
Mr	0,59**	0,58**	0,03	0,37**	0,33**	0,37**	0,37**	0,38**	0,05	0,09	0,25**	0,56**
Mr	0,06	-0,07	-0,12	0,27**	0,03	-0,12	0,18	-0,04	-0,15*	0,19**	0,29**	0,13
Mu	0,08	0,15	0,07	0,17*	0,08	0,02	0,06	0,10	0,27**	-0,08	0,18*	0,05

Mz – мотив набуття знань; Mr – мотив оволодіння професією; Mr – мотив отримання диплома; Mu – мотив успіху;

** кореляція значима на рівні 0,001; * кореляція значима на рівні 0,05

Отримані емпіричні дані є свідченням динамічної рівноваги між позитивними і негативними процесами, спрямованими на підтримку цілісності і позитивного розвитку самоствавлення і Я-концепції особистості, або на дестабілізацію структури, позбавляючи її цілісності.

Внутрішня мотивація пов'язана з позитивним самоствавленням, що поєднує самоповагу, самоприйняття, самоінтерес, самокерівництво, самовпевненість, тобто має місце Я-концепція особистості, що характеризується високою гнучкістю і адаптивністю; особи цього типу оптимістично сприймають своє майбутнє, для них характерна оптимальна узгодженість між реальним та ідеальним уявленням про себе, що сприяє їх саморозвитку та самореалізації.

Висновки. Загалом, отримані результати дослідження свідчать про велику роль в забезпеченні самодетермінації учіння особистості осмисленості нею життєвих цілей і перспектив, внутрішнього локусу контролю, особистісної автономії, що полягає у здатності до самовизначення своїх позицій та здатності самостійно визначати і регулювати власне життя.

Виходячи із аналізу найбільш вагомих взаємозв'язків, умови формування та розвитку мотивації учіння створюються синергетичними ефектами, які досягаються в такому освітньому середовищі, де «працюють» цінності особистісного розвитку, духовного задоволення, креативності; створюється простір міжособистісної взаємодії, що забезпечує моральну підтримку, підґрунтя для формування самоповаги, самоінтересу, самоприйняття, саморозуміння та самовпевненості; забезпечуються можливості розвитку професійно важливих якостей і цінностей.

Система уявлень особистості про себе імпліцитно прагне до підтримки цілісності і гармонійності. Тому при високих показниках інтегрального самоствавлення існують досить тісні і стійкі взаємозв'язки між окремими параметрами системи ставлень особистості, її цілісністю та повнотою, які

адекватно поєднуються з більш високим ступенем усвідомленості себе та прагненням будувати плани на майбутнє, наявністю цілей у майбутньому, здатністю визначати шлях саморозвитку.

Внутрішня мотивація забезпечується синергією її дефіцитарних потреб особистості, підкріплюючись особистісними та соціальними потребами в саморозвитку, піддаючись когнітивно-афективній оцінці власних ресурсів, знаходить додаткову інтенцію, внаслідок чого підсилюється. Отже, що самодетермінація учіння особистості є *функцією психологічного зростання* протягом усього життя, а розвиток особистості є способом взаємної актуалізації внутрішнього потенціалу особистості, інтересів і об'єднання знань, цінностей і регуляторних механізмів, що призводить до їх гармонізації.

Перспектива подальших досліджень полягає в поглибленому вивченні особливостей розвитку самодетермінаційних здібностей особистості, що сприятиме внутрішній мотивації учіння, професійній та особистісній самореалізації.

Список використаних джерел

1. Асеев, В.Г. О двустороннем характере мотивационно-смысловых образований личности / В. Г.Асеев // Психологические, философские и религиозные аспекты смысла жизни : материалы III-V симпозиумов / Психологический институт Российской Академии образования. – М., 2001. – С.32 - 41.
2. Брушлинский, А. В. О взаимодействиях процессуального (динамического) и личностного (мотивационного) аспектов мышления / А. В. Брушлинский // Психологические исследования познавательных процессов и личности. – М. : Наука, 1983.– С. 84-96.

3. Галажинский Э.В. Детерминация и направленность самореализации личности: [Текст] / Э.В. Галажинский. – Томск: Изд-во Томского ун-та, 2002. – 182 с.
4. Карпинский К.В. Человек как субъект жизни / К.В.Карпинский. –Гродно: ГрГУ, К21, 2002. –380 с.
5. Леонтьев Д. А. От инстинктов – к выбору, смыслу и саморегуляции: психология мотивации вчера, сегодня и завтра / Д. А. Леонтьев // Современная психология мотивации / [под ред. Д. А. Леонтьева]. – М.: Смысл, 2002. – С. 4-12.
6. Логинова Н.А. Жизненный путь как проблема психологии / Н.А. Логинова // Вопросы психологии, 1985. – № 1. – С. 103-108.
7. Хекхаузен, Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен ; пер. с англ. – СПб. : Питер; М. : Смысл, 2003. – 860 с.
8. Чирков, В.И. Связи между здоровьем студентов и их жизненными стремлениями, восприятием родителей и учителей / В. И. Чирков, Э.Л. Дисси // Вопросы психологии. – 1999. – №3 – С. 48-57.
9. Чиксентмихайи, М. Поток: психология оптимального переживания /М. Чиксентмихайи. – М.: Смысл : Альпина нон-фикшн, 2011. – 461 с.
10. Deci, E. Intrinsic motivation and self-determination in human behavior / E. Deci, R. Ryan ; University of Rochester – Rochester, New York : Plenum Press, 1985. – 375 p.
11. Deci, E. L. Self-Determination Theory: A macrotheory of human motivation, development, and health / E.L., Deci, R.M. Ryan // Canadian Psychology/Psychologie Canadienne, 2008, – No. 49, – P. 182-185.
12. Field, S. Development of a model for self-determination / S.Field, A.Hoffman // Career Development for Exceptional Individuals, 1994. –Vol. 17. – P. 159-169.
13. Nakamura, J. (Eds). The concept of flow / J. Nakamura, M. Csikszentmihalyi (Eds) // *Flow and the Foundations of Positive Psychology*, 2014. – P. 239–263.

14. Osin, E. Self-determination and well-being / E. Osin, I. Boniwell // Poster presented at the Self-Determination Conference. – Ghent, Belgium, 2010.

15. Reis, H. T. Daily well-being : the role of autonomy, competence, and relatedness / H. T. Reis, K. M. Sheldon, S. L. Gable, J. Roscoe // Personality and Social Psychology Bulletin. –2000. – № 26.– P. 419-435.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Aseev, V.G. O dvustoronnem haraktere motivacionno-smyslovyh obrazovanij lichnosti / V. G.Aseev // Psihologicheskie, filosofskie i religioznye aspekty smysla zhizni : materialy III-V simpoziumov / Psihologicheskij institut Rossijskoj Akademii obrazovanija. – M., 2001.

– S .32 - 41.

2. Brushlinskij, A. V. O vzaimodejstvijah processual'nogo (dinamicheskogo) i lichnostnogo (motivacionnogo) aspektov myshlenija / A. V. Brushlinskij // Psihologicheskie issledovanija poznavatel'nyh processov i lichnosti. – M. : Nauka, 1983.– S. 84-96.

3. Galazhinskij Je.V. Determinacija i napravlenost' samorealizacii lichnosti: [Tekst] / Je.V. Galazhinskij. – Tomsk: Izd-vo Tomskogo un-ta, 2002. – 182 s.

4. Karpinskij K.V. Chelovek kak sub#ekt zhizni / K.V.Karpinskij. –Grodno: GrGU, K21, 2002. –380 s.

5. Leont'ev D. A. Ot instinktov – k vyboru, smyslu i samoreguljacii: psihologija motivacii vchera, segodnja i zavtra / D. A. Leont'ev // Sovremennaja psihologija motivacii / [pod red. D. A. Leont'eva]. – M.: Smysl, 2002. – S. 4-12.

6. Loginova N.A. Zhiznennyj put' kak problema psihologii / N.A. Loginova // Voprosy psihologii, 1985. – № 1. – S. 103-108.

7. Hekhauzen, X. Motivacija i dejatel'nost' / X. Hekhauzen ; per. s angl. – SPb. : Piter; M. : Smysl, 2003. – 860 s.

8. Chirkov, V.I. Svjazi mezhdru zdorov'em studentov i ih zhiznennymi stremlenijami, vosprijatiem roditelej i uchitelej / V. I. Chirkov, Je.L. Disi // Voprosy psihologii. – 1999. – №3 – S. 48-57.
9. Chiksentsmihaji, M. Potok : psihologija optimal'nogo perezhivanija / M. Chiksentsmihaji ; per. s angl. □ M. : Smysl : Al'pina non-fikshn, 2011. □ 461 s.
10. Deci, E. Intrinsic motivation and self-determination in human behavior / E. Deci, R. Ryan ; University of Rochester – Rochester, New York : Plenum Press, 1985. – 375 p.
11. Deci, E. L. Self-Determination Theory: A macrotheory of human motivation, development, and health / E.L., Deci, R.M. Ryan // Canadian Psychology/Psychologie Canadienne, 2008, – No. 49, – R. 182-185.
12. Field, S. Development of a model for self-determination / S.Field, A.Hoffman // Career Development for Exceptional Individuals, 1994. –Vol. 17. – P. 159-169.
13. Nakamura, J. (Eds). The concept of flow / J. Nakamura, M. Csikszentmihalyi (Eds) // Flow and the Foundations of Positive Psychology, 2014. – P. 239–263.
14. Osin, E. Self-determination and well-being / E. Osin, I. Boniwell // Poster presented at the Self-Determination Conference. – Ghent, Belgium, 2010.
15. Reis, H. T. Daily well-being : the role of autonomy, competence, and relatedness / H. T. Reis, K. M. Sheldon, S. L. Gable, J. Roscoe // Personality and Social Psychology Bulletin. –2000. – № 26.– P. 419-435.

Serdiuk L.Z. Factors of students' internal motivation and self-determination. The article discusses the main approaches to research on an individual's internal learning motivation. The factors and synergetic tendencies of learning motivation conditioned by value-semantic and personal characteristics are determined. The obtained research results show that learning self-determination is

ensured to the great extent by an individual's meaningful life goals and perspectives, the internal control locus, personal autonomy, which means the ability to self-identify own positions and to determine and regulate independently own life.

The conditions for learning motivation formation and development are created and achieved through such values as personal development, spiritual satisfaction, and creativity; the space of interpersonal interactions is created that provides moral support, the basis for formation of self-esteem, self-interest, self-perception, self-understanding and self-confidence; opportunities for the development of professionally important qualities and values are provided.

An important factor of an individual's learning self-determination is the need for self-realization that actualizes the potential capabilities, maintains an internal tensed state, which is the source of activity and self-activity, has a social character, and supports the ability of purposeful formation at profession mastering.

Thus, an individual's learning self-determination is a function of psychological growth throughout all life, and an individual's development is a way of mutual actuation of the individual's internal potential, interests and merge of knowledge, values and regulatory mechanisms, which leads to their harmonization.

Key words: *learning motivation, synergy of motivation, self-realization, psychological well-being, factors of internal motivation.*

Реферат

Сердюк Л.З. Фактори внутрішньої мотивації та самодетермінації учіння студентської молоді. У статті розглядаються основні підходи до вивчення внутрішньої мотивації учіння особистості. Виявлено фактори та синергетичні тенденції мотивації учіння особистості зумовлені її ціннісно-смысловими та особистісними утвореннями. Отримані результати дослідження свідчать про велику роль в забезпеченні самодетермінації учіння особистості осмисленості нею життєвих цілей і перспектив, внутрішнього локусу контролю, особистісної автономії, що полягає у здатності до самовизначення своїх позицій та здатності самостійно визначати і регулювати власне життя.

Встановлено, що умови формування та розвитку мотивації учіння створюються досягаються завдяки цінностям особистісного розвитку, духовного задоволення, креативності; створюється простір міжособистісної взаємодії, що забезпечує моральну підтримку, підґрунтя для формування самоповаги, самоінтересу, самоприйняття, саморозуміння та самовпевненості; забезпечуються можливості розвитку професійно важливих якостей і цінностей.

Важливим фактором самодетермінації учіння особистості визначено потребу у самореалізації, яка актуалізує потенційні можливості особистості, підтримує внутрішній стан напруження, що є джерелом активності та самоактивності, має соціальний характер, наділена здатністю цілеспрямованого формування у процесі оволодіння діяльністю.

Отже, що самодетермінація учіння особистості є *функцією психологічного зростання* протягом усього життя, а розвиток особистості є способом взаємної актуалізації внутрішнього потенціалу особистості, інтересів і об'єднання знань, цінностей і регуляторних механізмів, що призводить до їх гармонізації.